

Schenking: hoe naaktheids-, baron- en dynastiesyndroom opvangen?

Vermogen - Jaargang 27 - Nummer 02 - 29.11.2023

De beslissing om te schenken gaat vaak gepaard met allerlei bedenkingen en ongerustheden. De vrees voor het verlies van de huidige levensstandaard, van de controle over het geschonken vermogen en, nog verregaander, van inspraak over de generaties heen komt frequent voor. Hoe kunt u die bekommernissen opvangen bij het opstellen van een schenkingsakte?

Naaktheidssyndroom

Wie een belangrijk deel van zijn vermogen schenkt, vreest vaak dat er een moment zal aanbreken waarop hij niet langer zijn levensstandaard zal kunnen behouden. Via een schenking met voorbehoud van vruchtgebruik kunt u ervoor zorgen dat de vruchten uit de geschonken goederen (bv. dividenden, interesten, huurgelden, ...) toekomen aan de schenker. Een dergelijke schenking zal notarieel moeten gebeuren, wat in de rechte lijn een schenkbelasting van 3% (3,3% in Wallonië) met zich meebrengt.

Als schenker behoudt u zo ook deels de controle. De blote eigenaar zal slechts bij uw overlijden de volle eigendom verkrijgen over de geschonken goederen, waarna de begiftigde ze bijvoorbeeld kan vervreemden. Bovendien kan, op voorwaarde

dat de juiste clause wordt gebruikt, het vruchtgebruik vrij van schenk- en erfbelasting aangroeien bij de langstlevende schenker-ouder.

Last van lijfrente.

Als alternatief voor een voorbehoud van vruchtgebruik kunt u een last van lijfrente bedingen in de schenkingsakte. Een dergelijke lijfrente kan zowel bij notariële schenking als in een onrechtstreekse schenking (bankgift) op geldige wijze voorzien worden. De begunstigde zal dan periodiek (maandelijks, jaarlijks, ...) een afgesproken bedrag of een percentage van de waarde van de geschonken goederen moeten betalen aan de schenker, eventueel met een jaarlijkse indexatie.

Deze last kan ook optioneel worden bedongen, waarbij het bedrag slechts betaald wordt wanneer u hier als schenker uitdrukkelijk om verzoekt. Veiligheidshalve plafonneert u dit bedrag idealiter, opdat de schenking niet volledig wordt uitgehold.

Baronsyndroom

De angst om de zeggenschap en de controle over het geschonken vermogen te verliezen kan eveneens verholpen worden door te schenken met voorbehoud van vruchtgebruik. Op die manier behoudt u als schenker, zoals eerder uiteengezet, zowel de controle over de geschonken goederen als het recht over de vruchten die eruit voortvloeien. U kunt uw vruchtgebruik immers zodanig organiseren dat u het beheer van het geheel van de geschonken goederen behoudt (bv. schenking

effectenportefeuille als universaliteit). Als vruchtgebruiker kunt u de onderliggende stukken wederbeleggen, herinvesteren, enz., zolang u als vruchtgebruiker maar niet over het geheel gaat beschikken. Op die manier kunt u als vruchtgebruiker nog een vrij grote beheersbevoegdheid behouden over de globale geschonken portefeuille. Een andere oplossing om de controle en de zeggenschap over de geschonken goederen te behouden is door de inbreng van uw vermogen in een maatschap. De aandelen die u hiervoor in de plaats krijgt, schenkt u vervolgens aan uw kinderen. Om de macht over het ingebrachte vermogen niet te verliezen, kiest u er als schenker voor om minstens één aandeel in volle eigendom of vruchtgebruik te behouden.

Hiermee organiseert u een vetorecht, bv. om uw ontslag als statutair zaakvoerder te verhinderen. Belangrijk hierbij is echter dat er een evenwicht blijft bestaan tussen de controle die de zaakvoerder-schenker uitoefent enerzijds en de inspraak van de overige vennoten (begiftigden) in de maatschap anderzijds. Indien de zaakvoerder een te grote controle heeft, bestaat het risico dat bij het overlijden van de schenker de begiftigden erfbelasting verschuldigd zouden zijn ingevolge de toepassing van een antimisbruikbepaling.

Dynastiesyndroom

Ouders die bevreesd zijn dat het geschonken vermogen over de generaties heen verloren gaat, hebben last van het dynastiesyndroom. In die situatie kunt u een restschenking (fidei-commis de residuo) overwegen. Via een restschenking gaat wat de eerste begiftigde, uw kind, bij zijn latere overlijden overhoudt van de geschonken goederen, over naar de tweede begiftigde (bv. uw kleinkinderen). Bij het overlijden van de eerste begiftigde (uw kind) wordt de tweede begiftigde (uw kleinkind) geacht de goederen van de oorspronkelijke schenker, u dus, te hebben gekregen bij schenking. Voor het bepalen van het tarief in de schenkbelasting wordt dus gekeken

naar de verwantschap tussen de schenker en de verwachter (uw kleinkind): het tarief in rechte lijn (3%) is daarbij van toepassing. Een verregaandere vorm van controle over de generaties bereikt u door te werken met de oprichting van een Belgische private stichting of een Nederlandse stichting administratiekantoor (STAK).

Daarbij brengt u de aandelen van uw bedrijf onder in een van de bovenvermelde structuren, waarna u de certificaten die ervoor worden uitgegeven schenkt aan uw kinderen. De regeling over de zeggenschap (bv. schenker wordt aangeduid als bestuurder, opvolgende bestuurders worden aangeduid) en het beheer van de aandelen (bv. wie mag deelnemen aan de algemene vergadering) wordt in de statuten van de stichting bepaald. Merk op dat het bestaan van een Nederlandse STAK in beginsel in de aangifte personenbelasting gemeld moet worden bij toepassing van de Kaaimantaks, in tegenstelling tot de Belgische private stichting, maar mogelijk brengt de nakende aanpassing van de regels inzake Kaaimantaks hier weldra verandering in...

Een schenking met voorbehoud van vruchtgebruik of onder last van lijfrente kan een oplossing bieden voor schenkers die vrezen dat zij op een bepaald moment hun levensstandaard niet meer zullen kunnen behouden (naaktheidssyndroom). Wie zich zorgen maakt over het behoud van enige controle (baronsyndroom), kan een schenking met voorbehoud van vruchtgebruik overwegen of de oprichting van een maatschap. Voor wie vreest dat zijn vermogen over de generaties heen verloren zou gaan (dynastiesyndroom), kan een restschenking of een stichting gemoedsrust brengen.

Mirte Stroobants
Advocaat Sansen International Tax Lawyers